

Les esllavissades

Això no falla mai. Després d'un aiguat una mica intens, ens arriba indefectiblement la notícia que el trànsit per aquella carretera o la de més enllà o, si no, per una via fèrria, ha quedat interromput per la terra i el pedregam que l'aigua ha fet baixar d'un dels marges del costat. En suma, pel que molta gent en diu un «desprendiment», amb una matussera catalanització del terme del castellà «desprendimiento» que és l'únic que, durant una colla d'anys, ens han ofert els mitjans de comunicació.

El terme adequat, en català, en aquests casos, és esllavissada que pot alternar, si cal, amb els mots de la mateixa família esllavisall i esllavissament. En definitiva, tots provenen del verb esllavissar-se, i que significa, segons el diccionari Fabra, «desprendre's i caure una massa de terra, de roca, etc. , d'un marge, d'un cingle, d'un mur, etc. ; ensulsiar-se, esbaldregar-se». Podem dir, doncs, que a causa d'una esllavissada el tren ha arribat amb cinc hores de retard o bé que no es pot passar per aquella carretera.

Un terme parcialment sinònim de esllavissada és allau. Una allau però, és essencialment de neu (que baixa muntanya avall normalment a causa de la calor que la comença a fondre), encara que sol arrossegar també roques i tot el que arreplega. No s'hi val a dir-ne un «alud» (que és el mot del castellà) ni una «avalanxa» (que és un gal·licisme).

Del verb desprendre hem creat, certament, el substantiu despreniment (i no «desprendiment», així com diem enteniment i no «entendiment»). Però no solem usar despreniment com a sinònim de esllavissada ja que desprendre's té simplement el sentit de «desadherir-se», però no el de «rodolar pendent avall». Un cas molt específic d'aplicació d'aquest nom és dins el camp de l'oftalmologia, en la coneguda afecció anomenada despreniment de retina.